



MJenV

**Directoraat-Generaal
Ondermijning**

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
8 mei 2023

Ons kenmerk
4621853

nota

Aanbieding WODC-rapport "Onbedoeld ondermijnen"
aan de Tweede Kamer

1. Aanleiding

Op 28 maart 2023 heeft het WODC het onderzoeksrapport "Onbedoeld ondermijnen - Verkennend onderzoek naar de wijze waarop de Nederlandse overheid onbedoeld de georganiseerde drugscriminaliteit kan faciliteren" aangeboden aan het ministerie van Justitie en Veiligheid. Het onderzoek dient vervolgens binnen 6 weken aan de Tweede Kamer aangeboden te worden.

2. Geadviseerd besluit

Akkoord te gaan met het verzenden van een procedurele aanbiedingsbrief.

3. Kern

Criminelen maken gebruik van allerlei gelegenheden bij het plegen van (georganiseerde) criminaliteit. Tot op heden werd er weinig aandacht besteed aan de vraag welke rol de overheid speelt bij de totstandkoming van gelegenheden voor georganiseerde drugscriminaliteit. Overheidsbeleid en -optreden kunnen immers ook onbedoeld omstandigheden creëren die georganiseerde drugscriminaliteit kunnen faciliteren. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de introductie van nieuwe subsidies of wetgeving op diverse beleidsterreinen. Om deze kennislacune op te vullen, is besloten middels onderzoek inzichtelijk te maken welke factoren een rol spelen bij overheidsfacilitering van georganiseerde drugscriminaliteit en hoe dat kan worden voorkomen of tegengegaan. Onder overheidsfacilitering van georganiseerde drugscriminaliteit wordt in het onderzoek het volgende verstaan: het handelen of nalaten van de overheid waardoor *onbedoeld* een voedingsbodem ontstaat voor georganiseerde drugscriminaliteit. Het WODC heeft de Erasmus Universiteit Rotterdam de opdracht gegeven dit te onderzoeken.

4. Toelichting

De doelstelling van het onderzoek is vertaald naar de volgende onderzoeksvragen:

- 1) Wat is er vanuit de (wetenschappelijke) literatuur bekend over de wijze waarop de georganiseerde drugscriminaliteit onbedoeld wordt gefaciliteerd door de overheid?
- 2) Hoe wordt georganiseerde drugscriminaliteit onbedoeld gefaciliteerd door de Nederlandse overheid volgens wetenschappers, publieke en private partijen? Hoe kan overheidsfacilitering worden begrepen en verklaard?

- 3) Op welke wijze kunnen deze vormen van overheidsfacilitering worden voorkomen en/of tegengaan?
- Welke organisaties dienen daarbij een rol te spelen?
 - Welke knelpunten zijn daarbij te verwachten en welke oplossingen bestaan daarvoor?
 - In hoeverre en op welke wijze kan de preventie onderdeel worden van een afwegingskader zoals het Beleidskompas?
 - Welke lessen kunnen worden geleerd van de wijze waarop in andere landen wordt ingezet op het voorkomen en/of tegengaan van onbedoelde overheidsfacilitering van georganiseerde drugscriminaliteit?

**Directoraat-Generaal
Ondermijning**

Datum
8 mei 2023

Ons kenmerk
4621853

Overheidsfacilitering is volgens de onderzoekers het gevolg van een overheid die het gedrag van anderen motiveert of stimuleert, van de wijze waarop de overheid is gestructureerd en van de wijze waarop die overheid al dan niet toezicht houdt. Bij het in ogenschouw nemen van deze factoren ter verklaring van onbedoelde facilitering van georganiseerde drugscriminaliteit over de verschillende beleidsdomeinen heen, onderscheiden de onderzoekers drie typen overheidsfacilitering:

- Een eerste type komt tot uiting wanneer bepaald beleid of een bepaalde aanpak tot verschuivingen leidt naar andere fenomenen (zoals verbod op sommige goederen of diensten), naar andere locaties (bijvoorbeeld andere havens) of naar andere beleidsdomeinen een waterbedeffect veroorzaakt.
- Een tweede type betreft het bewust afwegen van belangen binnen het beleid over georganiseerde (drugs)criminaliteit of criminaliteit in brede zin, maar ook tussen beleidsdomeinen zoals veiligheid, economie, huisvesting of gezondheid. In die afweging kan aan andere belangen een hogere prioriteit worden toegekend dan aan het voorkomen van bepaalde risico's op (georganiseerde drugs) criminaliteit.
- Een derde type is wanneer beleid wordt gemaakt zonder criminogene effecten mee te nemen, zoals bijvoorbeeld het privatiseren of liberaliseren van bepaalde markten zonder de eventuele criminaliteitsrisico's te monitoren.

De onderzoekers vermelden dat het lastig bleek om in het onderzoek het overheidsoptreden en –beleid direct te relateren aan concrete voorbeelden van georganiseerde drugscriminaliteit.

4.1 Implementatie

JenV zal aan de slag gaan met de bevindingen uit het onderzoek. Omdat de mogelijke oorzaken van onbedoelde facilitering van georganiseerde drugscriminaliteit niet alleen op JenV-terrein aanwezig kunnen zijn, maar ook op andere beleidsterreinen, zal in samenspraak met andere departementen gekeken worden welke stappen gezet kunnen worden. Najaar 2023 zal de MJenV nadere toelichting geven op het rapport en de opvolging daarvan.

5. Communicatie

Na uw akkoord zal het WODC-onderzoek aan de Tweede Kamer worden aangeboden. Het WODC zal op 10 mei 2023 het onderzoek ook openbaar maken op hun eigen website.

6. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

**Directoraat-Generaal
Ondermijning**

Datum
8 mei 2023

Ons kenmerk
4621853